

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.09.2023
Mitte jõustunud redaktsioon
RT I, 03.02.2023, 26

Surma põhjuse tuvastamise seadus

Vastu võetud 13.04.2005

[RT I 2005, 24, 179](#)

jõustumine 01.01.2006, osaliselt 01.01.2007. a.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.06.2006
17.05.2006	RT I 2006, 26, 191	01.08.2006
24.01.2007	RT I 2007, 12, 66	01.01.2008
20.12.2007	RT I 2008, 3, 22	28.01.2008
20.12.2007	RT I 2008, 3, 22	01.09.2008
18.06.2008	RT I 2008, 27, 178	10.07.2008
20.05.2009	RT I 2009, 29, 175	01.07.2009
30.09.2009	RT I 2009, 49, 331	01.01.2010
20.01.2010	RT I 2010, 8, 35	01.03.2010
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011, jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
08.12.2010	RT I, 28.12.2010, 6	01.01.2011
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 4	01.01.2013
22.05.2013	RT I, 11.06.2013, 2	21.06.2013, osaliselt 01.09.2013 ja 01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
29.01.2015	RT I, 26.02.2015, 1	01.03.2015
13.12.2017	RT I, 30.12.2017, 1	01.01.2018, osaliselt 01.07.2018
05.12.2018	RT I, 21.12.2018, 1	01.01.2019
14.04.2021	RT I, 21.04.2021, 1	01.05.2021
18.01.2023	RT I, 03.02.2023, 1	01.09.2023

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käeoleva seadusega sätestatakse surma fakti ja surma põhjuse tuvastamise, surmast teavitamise ning patoloogiaalase tegevuse tingimused ja kord, kohtuarstliku lahangu ja kohtuekspertiisi tegemise alused, surnukeha, elundite ja kudede kasutamine õppe- ja teadustöös, surma põhjuse tuvastamise ja patoloogiaalase tegevuse finantseerimine, surma põhjuste kohta andmete kogumine ning järelevalve käesoleva seaduse täitmise üle.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

(2) Käesoleva seadusega ei reguleerita surnu matmisega seotud küsimusi.

§ 2. Teiste seaduste kohaldamine

(1) Käesoleva seaduse reguleerimisalas haldusmenetluse seaduse, kriminaalmenetluse seadustiku või kohtuekspertiisiseaduse sätete kohaldamisel arvestatakse käesoleva seaduse erisusi.

(2) Surma põhjuse tuvastamisel ning patoanatomilise tegevuse käigus saadud isikuandmete töötlemine ja kaitse toimub isikuandmete kaitse seaduses sätestatud alustel.

(3) Tervishoiuteenuse osutaja juures tuvastatakse surnu isik isikut tõendavate dokumentide seaduses nimetatud dokumentide alusel.

(4) Kui isiku rakud, koed või elundid tahetakse pärast tema surma eemaldada siirdamiseks, siis tuvastatakse isiku surma fakt rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seaduses sätestatud korras.

[RT I, 26.02.2015, 1- jõust. 01.03.2015]

2. peatükk SURMA PÕHJUSE TUVASTAMINE JA SURMAST TEAVITAMINE

§ 3. Surma fakti tuvastamine

(1) Surm loetakse saabunuks, kui vastavalt arstiteaduse nüüdisaegsele tasemele on tuvastatud:

- 1) peaaegu kõigi funktsioonide täielik ja pöördumatu lakkamine või
- 2) vereringe täielik ja pöördumatu lakkamine.

(2¹) Iseseisvalt osutada lubatud õendusabiteenuse osutamise käigus surnud isiku surma fakti tuvastab õde või arst.

[RT I, 11.06.2013, 2- jõust. 01.01.2014]

(2) Haiglas surnud isiku surma fakti tuvastab raviarst või valvearst.

(3) Väljaspool haiglat surnud isiku surma fakti tuvastab arst või kiirabibrigaadi juht.

[RT I 2010, 8, 35- jõust. 01.03.2010]

(4) Rahvusvahelises sõjalises operatsioonis hukkunud kaitseväelase surma fakti tuvastab sõjalises operatsioonis osaleva kaitseväge üksuse koosseisu kuuluv arst või selle puudumisel väeosa arst.

[RT I 2008, 27, 178- jõust. 10.07.2008]

§ 4. Surma põhjuse tuvastamine

Surma põhjuse tuvastamine on isiku surma põhjuse väljaselgitamine kas:

- 1) surnu välisvaatluse,
- 2) tervishoiuteenuse osutamist tõendavate dokumentide,
- 3) patoanatomilise lahangu,
- 4) kohtuarstliku lahangu või
- 5) kohtuarstliku ekspertiisi teel.

§ 5. Surmast teavitamine

(1) Haiglas surnud isiku surmast teavitatakse viivitamata isiku raviarsti või valvearsti.

(1¹) Iseseisvalt osutada lubatud õendusabiteenuse osutamise käigus surnud isiku surmast teavitatakse viivitamata isiku raviarsti või perearsti.

[RT I, 11.06.2013, 2- jõust. 01.01.2014]

(2) Isiku surma korral tema alalises elukohas teavitatakse viivitamata perearsti. Kui perearsti teavitamine ei ole võimalik, teavitatakse kiirabi.

(3) Kui on alust oletada, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel või on tegemist välispõhjustest tingitud surmajuhtumi või selle kahtlusega või kui leitakse surnu, kelle isikut ei ole võimalik kindlaks teha, teavitatakse viivitamata uurimisasutust või prokuratuuri.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatata juhtudel kutsutakse surnu juurde kiirabi, kes teavitab isiku surmast perearsti tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel sätestatud korras.

(5) Välisriigi kodaniku surmast teavitab surma fakti tuvastanud arst viivitamata kirjalikult Välisministeeriumi. Teatele lisatakse surmateatis.
[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhul teavitab prokuratuur välisriigi kodaniku surmast ja kriminaalmenetluse alustamisest või alustamata jätmisest viivitamata Välisministeeriumi.

(7) Välisministeerium teavitab välisriigi kodaniku surmast surnu elukohamaa välisesindust konsulaarsuhete Viini konventsioonis sätestatud korras.
[RT I 2009, 29, 175- jõust. 01.07.2009]

(8) Politsei, kiirabi ja haiglate vaheline koostöö surmajuhtumitest teavitamisel toimub tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel sätestatud korras.

§ 6. Surnu omaste ja tema seadusliku esindaja teavitamine

(1) Omasteks käesoleva seaduse tähenduses loetakse surnud isiku abikaasat, vanemaid, lapsi, õdesid ja vendi. Omasteks võib lugeda ka muid surnud isiku lähedasi isikuid tulenevalt surnud isiku elukorraldusest.

(2) Haiglas surnud isiku surmast teavitab tervishoiuteenuse osutaja surnu omakseid või tema seaduslikku esindajat viivitamata, kuid mitte hiljem kui 72 tunni jooksul, arvates surma fakti tuvastamisest. Kui surnu omakseid või tema seaduslikku esindajat ei ole võimalik nimetatud tähtaja jooksul teavitada, teavitatakse viivitamata surnu elukohajärgset kohalikku omavalitsust.

(3) Tervishoiuteenuse osutaja poolt tuvastamata surnust teavitab tervishoiuteenuse osutaja viivitamata politseid.

(4) Surnu isiku tuvastanud politsei teatab isiku surmast viivitamata surnu omastele või tema seaduslikule esindajale ning teatab haiglale surnu isikuandmed ning surnu omaste või tema seadusliku esindaja andmed.

(5) Surnu omaste või tema seadusliku esindaja puudumisel teavitab politsei viivitamata surnu elukohajärgset kohalikku omavalitsust.

(6) Väljaspool haiglat surnud isiku omakseid või seaduslikku esindajat teavitab kas surma fakti tuvastanud arst või kiirabibrigaadi juht. Kui surma fakti tuvastanud arstil või kiirabibrigaadi juhil puuduvad andmed surnu omaste või tema seadusliku esindaja kohta, teavitatakse surnust politseid.

(7) Iseseisvalt osutada lubatud õendusabiteenuse osutamise käigus väljaspool haiglat surnud isiku surmast teavitab surma fakti tuvastanud õde, isiku raviarst või perearst surnu omakseid või seaduslikku esindajat viivitamata, kuid mitte hiljem kui 72 tunni möödumisel surma fakti tuvastamisest. Kui surnu omakseid või tema seaduslikku esindajat ei ole võimalik nimetatud tähtaja jooksul teavitada, teavitatakse viivitamata surnu elukohajärgset kohalikku omavalitsust.
[RT I, 11.06.2013, 2- jõust. 01.01.2014]

§ 7. Arsti kohustused surmajuhtumi korral

(1) Arst, saanud teate surmajuhtumi kohta, peab viivitamata tegema surnu välisvaatluse surma tuvastamiseks ja selle põhjuse väljaselgitamiseks.

(2) Kui surma põhjust ei ole võimalik tuvastada surnu välisvaatluse tulemusena või informatsiooni põhjal tema viimase haiguse ja ravi kohta, suunab arst surnukeha käesoleva seaduse §-s 14 sätestatud alustel ja korras patoanatomilisele lahangule.

(3) Kui surma fakti tuvastab kiirabi, teavitab kiirabibrigaadi pidaja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel sätestatud korras surnu perearsti, kes otsustab patoloogilise lahangu tegemise.

§ 8. Surmateatis

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

(1) Surmateatis on surnud isiku, surmaaaja ja -koha ning surma fakti tuvastanud tervishoiuteenuse osutaja andmeid kajastav elektrooniline dokument või meditsiinilise dokumendi osa, mis on aluseks surma automaatseks registreerimiseks rahvastikuregistris.

(2) Pärast surma fakti tuvastamist edastab seda teinud tervishoiuteenuse osutaja käesolevas seaduses sätestatud korras surmateatise tervise infosüsteemile.

(3) Tervise infosüsteem edastab Eesti isikukoodi omava surnud isiku surmateatiselt järgmised surma fakti andmed rahvastikuregistrile:

- 1) surnu isikuandmed;
- 2) surmaaeg ja -koht;
- 3) teatise esitaja andmed.

(4) Tervise infosüsteem edastab surmateatiselt järgmised surma fakti andmed surma põhjuste registrile:

- 1) surnu isikuandmed;
- 2) surmaaeg, -koht ja suremispaik;
- 3) teatise esitaja andmed;
- 4) surmateatise koostamise aeg.

(5) Objektiivsetel põhjustel koostatakse surmateatis paberil. Objektiivse põhjusena käsitatakse muu hulgas olukorda, kus surnud isiku sünd ei ole veel rahvastikuregistris registreeritud. Paberil koostatud surmateatis väljastatakse surnu omastele või tema seaduslikule esindajale ja elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele või omasteta surnu puhul elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele surma registreerimiseks perekonnaseisuasutuses.

(6) Surmateatis koostatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 59²lõike 2 alusel kehtestatud andmekoosseisus.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 8¹. Surma põhjuse ja perinataalsurma põhjuse teatis

(1) Surma põhjuse teatis on surnud isiku surmasündmuse, surma põhjuse, surma põhjuse tinginud asjaolu ja surma põhjuse tuvastanud isiku andmeid kajastav elektrooniline dokument, mille alusel kantakse andmed surma põhjuste registrisse.

(2) Perinataalsurma põhjuse teatis on surnult sündinud ja kuni kuue päeva vanuses surnud lapse surmasündmuse, surma põhjuse, surma põhjuse tinginud asjaolu ja surma põhjuse tuvastanud isiku andmeid, samuti surnud lapse ema andmeid kajastav elektrooniline dokument, mille alusel kantakse andmed surma põhjuste registrisse.

(3) Pärast surma põhjuse tuvastamist edastab seda teinud arst surma põhjuse ja perinataalsurma põhjuse teatise tervise infosüsteemile, kes edastab nimetatud teatised surma põhjuste registrile. Ebaselge surmapõhjuste korral edastab asjakohase teatise pärast surma põhjuse tuvastamist patoloog, kohtuarst või ekspert.

(4) Objektiivsetel põhjustel koostatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud teatised paberil. Paberil teatise edastab teatise väljastaja surma põhjuste registrile.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teatis väljastatakse surnu omastele või tema seaduslikule esindajale või omasteta surnu puhul elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud teatised kajastavad andmeid tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 59²lõike 2 alusel kehtestatud andmekoosseisus.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 8². Teatise väljastamine omastele

Surnud isiku surmateatis ja surma põhjuse teatis väljastatakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud isikule tervise infosüsteemist.

[RT I, 21.04.2021, 1- jõust. 01.05.2021]

§ 9. Uurimisasutuse ja prokuratuuri tegevus surma põhjuse tuvastamisel

(1) Surmajuhtumi kuriteo tunnuste sedastamisel alustab uurimisasutus või prokuratuur kriminaalmenetlust ja määrab kohtuarstliku ekspertiisi. Muu välispõhjustest tingitud surmajuhtumi või selle kahtluse korral või juhul, kui isiku surma põhjust ei tuvastata muul seaduses sätestatud viisil, saadab uurimisasutus või prokuratuur surnukeha kohtuarstlikule lahangule.

[RT I 2010, 8, 35- jõust. 01.03.2010]

(1¹) Välispõhjustest tingitud surm on põhjustatud väliskeskkonnast pärinevate mehaaniliste, füüsikaliste, keemiliste või muude tegurite kahjustavast toimest.
[RT I 2010, 8, 35- jõust. 01.03.2010]

(2) Uurimisasutus või prokuratuur abistab tervishoiuteenuse osutajaid surnu isikuandmete tuvastamisel, surnu omaste või tema seadusliku esindaja leidmisel ning isiku surmast teavitamisel.

3. peatükk

PATOANATOOMILINE LAHANG

SURMA PÕHJUSE TUVASTAMISEKS

§ 10. Patoanatoomiline lahang

(1) Patoanatoomiline lahang on surma põhjuse tuvastamine patoloogi poolt surnu kehaõõnte avamise, siseelundite eemaldamise ja nende mikroskoopilise ja makroskoopilise kirjeldamise ning analüüsi kaudu.

(2) Patoanatoomiline lahang tehakse ebaselge surma põhjuse väljaselgitamiseks või haigusest põhjustatud surma korral haiguse ja selle kulu hindamiseks või juhul, kui see on vajalik üldise tervishoiu ja ravikvaliteedi seisukohalt.

(3) Patoanatoomiline lahang ja kõik sellega kaasnevad toimingud peavad olema tehtud kooskõlas arstietika nõuetega ega tohi riivata surnukeha väarikust.

§ 11. Patoanatoomilise lahangu tegemise alus

Patoanatoomilise lahangu tegemise aluseks on arsti saatekiri, millele lisatakse väljavõte surnu terviseseisundit kajastavast dokumendist.

§ 12. Patoanatoomilise lahangu korraldamine

(1) Patoanatoomilist lahangut korraldatakse haiglas, millel on tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel väljastatud kehtiv tegevusluba.

(2) Patoanatoomilist lahangut võib teha ainult patoloog.

(3) Muud isikud võivad viibida patoanatoomilise lahangu juures õppetöö eesmärgil, kui puuduvad andmed selle kohta, et surnud isik oleks eluajal olnud selle vastu.

§ 13. Patoanatoomilise lahangu tegemise otsustamine

(1) Haiglas surnud isiku patoanatoomilise lahangu tegemise otsustab surnu raviarst või valvearst.

(2) Haiglasse toodud surnu patoanatoomilise lahangu tegemise otsustab valvearst.

(3) Väljaspool haiglat surnud isiku patoanatoomilise lahangu tegemise otsustab isiku surma põhjust tuvastav arst.

§ 14. Patoanatoomilise lahangu tegemise alused ja kord

(1) Patoanatoomiline lahang tehakse ebaselge surma põhjuse väljaselgitamiseks või haigusest põhjustatud surma korral haiguse ja selle kulu hindamiseks või juhul, kui see on vajalik üldise tervishoiu ja ravikvaliteedi seisukohalt, kui surma põhjus ei selgu surnu välisvaatluse tulemusena ja informatsiooni põhjal, mis on arstil surnu viimase haiguse ja ravi kohta, ning puudub alus kohtuarstlikuks lahanguks või kohtuarstlikuks ekspertiisiks kriminaalmenetluses.

(2) Patoanatoomilise lahangu tegemine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

- 1) ebaselge surmajuhtumi korral, kui puudub alus oletada, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel või välispõhjustest tingitud asjaoludel;
- 2) haiguse ebaselge elupuhuse diagnoosi puhul;
- 3) kui haiglaravil viibiv isik suri haiglas esimesel ööpäeval ja arstil puuduvad andmed surma põhjuse kohta;
- 4) kui surm on saanud diagnostiliste või ravivõtete tagajärjel;
- 5) ägeda nakkushaiguse või selle kahtluse korral;
- 6) raseda või sünnitaja haigusest põhjustatud surma korral;
- 7) kuni üheaastase lapse surma korral, kui puudub alus oletada, et surm on saanud kuriteo tagajärjel või välispõhjustest tingitud asjaoludel;

8) vastsündinu alates sünnikaalust 500 grammi või alates 22. rasedusnädalast sündinud elutunnustega loote (südamelöögid, hingamine ja loote liigutused) surma korral;

9) surnult sündinute puhul alates sünnikaalust 500 grammi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 8 ja 9 nimetatud juhtudel tuleb surnukeha lahangule saata koos platsentaga.

(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–9 nimetatud juhtudele tuleb patoanatomiline lahangu teha surnu omaste või tema seadusliku esindaja kirjalikul nõudel.

(5) Patoanatomilist lahangu ei viida surma põhjuse tuvastamiseks läbi, kui surnul esines elupuhuselt krooniline haigus, mis on dokumenteeritud tema tervishoiuteenuse osutamist tõendavates dokumentides ning mis ägenemise või tüsistuse tõttu põhjustas tema surma.

§ 15. Nõusolek patoanatomilise lahangu tegemiseks

(1) Patoanatomilise lahangu tegemiseks muudel kui käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 toodud juhtudel tuleb saada surnu omaste või tema seadusliku esindaja kirjalik nõusolek.

(2) Patoanatomilise lahangu tegemiseks kirjaliku nõusoleku andnud isik võib selle kuni patoanatomilise lahangu alustamiseni tagasi võtta.

§ 16. Patoanatomilise lahangu tegemise katkestamine

Kui patoanatomilise lahangu käigus tekib kahtlus, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel või välispõhjustest tingitud asjaoludel, katkestatakse patoanatomilise lahangu tegemine ja sellest teavitatakse viivitamata uurimisasutust või prokuratuuri.

§ 17. Patoanatomilise lahangu materjalide ja tulemuste säilitamine ning dokumenteerimine

Patoanatomilise lahangu materjalide ja tulemuste säilitamisele ning patoanatomilise lahangu kohta peetavatele dokumentidele rakendatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel kehtestatud korda.

§ 18. Patoanatomilise lahangu tulemustest teavitamine

(1) Patoanatomilise lahangu protokoll väljastatakse surnu patoanatomilise lahangule suunanud arstile ja perearstile.

(2) Surnu omastel või tema seaduslikul esindajal on õigus tutvuda lahangu protokolliga ning saada sellest oma kulul ärakirju.

4. peatükk

KOHTUARSTLIK EKSPERTIIS JA KOHTUARSTLIK LAHANG SURMA PÕHJUSE TUVASTAMISEKS

§ 19. Kohtuarstlik ekspertiis

(1) Kohtuarstlik ekspertiis on isiku surma põhjuse tuvastamine kohtuarstliku lahangu ja täiendavate uuringute teel, mille teeb kohtuarstlik ekspert kohtuekspertiisiseaduses sätestatud korras.

(2) Kohtuarstlik ekspertiis surma põhjuse tuvastamiseks tehakse kriminaalmenetluse seadustikuga sätestatud korras, kui on alust oletada, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel.

(3) Muud isikud võivad viibida kohtuarstliku ekspertiisi juures õppetöö eesmärgil, kui puuduvad andmed selle kohta, et surnud isik oleks eluajal olnud selle vastu.

§ 20. Kohtuarstliku ekspertiisi tegemise alus

Kohtuarstliku ekspertiisi tegemise aluseks on menetleja määrus, mis koostatakse juhul, kui surnul ilmnevad kuriteo tunnused või tekib kuriteo kahtlus.

§ 21. Kohtuarstlik lahangu

(1) Kohtuarstlik lahangu on isiku surma põhjuse tuvastamine lahangu teel, mille teeb kohtuarstlik ekspert riiklikus ekspertiisiasutuses.

(2) Kohtuarstlik lahangu surma põhjuse tuvastamiseks tehakse välispõhjustest tingitud surma korral või kui surnud isikut ei ole võimalik tuvastada või kui tegemist on hiliste surmajärgsete muutustega.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2¹) Kohtuarstliku lahangu liigid on:
1) surnu kohtuarstlik välisvaatlus ja siseuuring;
2) surnu kohtuarstlik välisvaatlus ja radioloogiline uuring;
3) surnu kohtuarstlik välisvaatlus.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2²) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 1 nimetatud kohtuarstlik lahang, kui:
1) surm on tingitud välispõhjustest;
2) surnu isikut ei ole võimalik tuvastada;
3) tegemist on hiliste surmajärgsete muutustega või
4) kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2³) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 2 nimetatud kohtuarstlik lahang, kui tegemist on eluga kokkusobimatute vigastustega või hiliste surmajärgsete muutustega või kui kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2⁴) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 3 nimetatud kohtuarstlik lahang, kui tegemist on üksikute skeletiluude või nende osadega või siseelundid puuduvad kas osaliselt või täielikult või kui kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2⁵) Surma põhjuse tuvastamiseks võib teha kohtuarstliku välisvaatluse koos tervishoiuteenuse osutamist tõendavate dokumentidega tutvumisega, kui isik viibis haiglas välispõhjustest tingituna ja surm saabus haiglas välispõhjuste tekitatud tüsistuse tagajärjel ning isikule on haiglas viibimise ajal tehtud uuringud, mis võimaldavad määrata surma põhjuse ning väljastada surma põhjuse teatise.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2⁶) Kui isik viibis haiglas välispõhjuste tagajärjel ja surm saabus haiglas välispõhjuste tekitatud tüsistuse või muu haiguse tagajärjel ning isikule on haiglas viibimise ajal tehtud uuringud, mis võimaldavad määrata surma põhjuse, võib tervishoiuteenuse osutaja väljastada surma põhjuse teatise tervishoiuteenuse osutamise dokumentide alusel ilma kohtuarstliku lahanguuta.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(3) Muud isikud võivad viibida kohtuarstliku lahangu juures õppetöö eesmärgil, kui puuduvad andmed selle kohta, et surnud isik oleks eluajal olnud selle vastu.

§ 22. Kohtuarstliku lahangu alus

(1) Kohtuarstliku lahangu tegemise aluseks on uurimisasutuse või prokuratuuri saatekiri, millele lisatakse surnu leidmiskoha asjaolude kirjeldus.

(2) Kohtuarstliku lahangu saatekirja vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

§ 23. Kohtuarstliku lahangu tegemise katkestamine

Kui kohtuarstliku lahangu käigus tekib kahtlus, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel, katkestatakse kohtuarstliku lahangu tegemine ja sellest teavitatakse viivitamata uurimisasutust või prokuratuuri.

§ 23¹. Ravi- ja tervishoiuteenuse osutamist kajastavate dokumentide edastamine

(1) Kohtuarstliku lahangu tegija nõudmisel on tervishoiuteenuse osutaja kohustatud saatma surnu tervishoiuteenuse osutamist tõendavad dokumendid ekspertiisiasutusse. Kui haiglas surnud isiku surma põhjuse tuvastamiseks korraldatakse kohtuarstlik lahang või ekspertiis, siis koos surnuga peab tervishoiuasutus saatma ekspertiisiasutusse surnu terviseseisundit ja tervishoiuteenuse osutamist kajastavad dokumendid.

(2) Tervishoiuteenuse osutajalt saadud dokumendid tagastatakse pärast surma põhjuse vormistamist.

(3) Tervishoiuteenuse osutajatelt dokumentide saamise ja tagastamise täpsemad tingimused määratakse ekspertiisiasutuse ja tervishoiuteenuse osutajate kokkuleppega. Dokumentide edastamise kulud kannab ekspertiisiasutus.
[RT I 2010, 8, 35- jõust. 01.03.2010]

§ 23². Arsti õigus saada kohtuarstilt andmeid surma põhjuse kohta

Kui kohtuarstliku ekspertiisi või kohtuarstliku lahangu käigus tuvastatakse, et isiku surm on saanud haiguse tagajärjel, siis on surnu ravi- ja perearstil õigus saada kohtuarstilt kirjaliku päringu teel andmeid surma põhjustanud haiguse ja selle kulgemise kohta.
[RT I 2010, 8, 35- jõust. 01.03.2010]

§ 23³. Surnud isikult bioloogilise materjali võtmine

(1) Kohtuarstliku lahangu või kohtuarstliku ekspertiisi käigus võetakse surnud isikult või inimpäritoluga luudest DNA-proov isiku tuvastamise, isiku põlvnemise tuvastamise, isikusamasuse kontrollimise, süütegude menetlemise või avastamise või surma põhjuse tuvastamise eesmärgil. Saadud andmed kantakse vajaduse korral riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(2) Kohtuarstliku lahangu või kohtuarstliku ekspertiisi käigus tuvastamata surnud isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse näokujutis isiku tuvastamise, isikusamasuse kontrollimise, süütegude menetlemise või avastamise või surma põhjuse tuvastamise eesmärgil. Saadud biomeetrilised andmed kantakse vajaduse korral automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse. Andmed daktüloskoopiaandmete ja näokujutise võtmise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(3) Vajaduse korral võetakse surnud isiku tuvastamiseks või teadmata kadunud isiku leidmiseks DNA-proov isiku lähisugulastelt või teadmata kadunud isiku isiklikelt esemetelt. DNA-proovi analüüsil saadud andmed kantakse võrdlusuuringu tegemiseks riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

5. peatükk SURNUKEHA NING KUDEDE KASUTAMINE ÕPPE- JA TEADUSTÖÖS

§ 24. Surnukeha üleandmine õppe- ja teadustööks

(1) Surnukeha võib üle anda õppe- ja teadustööks, kui:

- 1) isiku surm on tuvastatud käesolevas seaduses sätestatud korras,
- 2) surnu oli Eesti kodanik või ta viibis Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või elamisõiguse alusel,
[RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]
- 3) surnud isik avaldas eluajal tahet loovutada surmajärgselt oma keha õppe- ja teadustööks või puuduvad andmed selle kohta, et ta oleks olnud selle vastu ning
- 4) sellega ei takistata surnu kohtuarstlikku lahangut või kohtuarstlikku ekspertiisi.

(1¹) Isik võib väljendada oma tahet loovutada surmajärgselt oma keha õppe- ja teadustööks, kinnitades seda digitaalallkirjaga tervise infosüsteemi kaudu.
[RT I 2008, 3, 22- jõust. 01.09.2008]

(2) Kui puuduvad andmed surnud isiku eluajal väljendatud arvamuse kohta, selgitatakse surnud isiku eluaegne tahe välja surnu omaste kaudu.

(3) Teised isikud ei või keelata surnukeha üleandmist õppe- ja teadustööks, kui surnu on seda eluajal soovinud ja oma tahet väljendanud.

§ 25. Surnukeha, elundite ja kudede üleandmine Tartu Ülikoolile

Surnukeha, elundeid ja kudesid võib tervishoiutöötajate erialaseks koolitamiseks ja arstiteaduslike uuringute tegemiseks üle anda Tartu Ülikoolile.

§ 26. Surnukeha õppe- ja teadustööks üleandmise tingimused

(1) Surnukeha võib õppe- ja teadustööks üle anda Tartu Ülikoolile vabatahtlike annetuste kaudu surnu omastelt või eestkostetasutuselt, kellel on piiratud teovõimega isikute seaduslike esindajatena õigus annetada õppeotstarbeliseks kasutamiseks pärijateta isikute surnukehi, kui isik eluajal otseselt ei keeldunud oma surnukeha üleandmisest õppeotstarbeliseks kasutamiseks.

(2) Surnukeha annetamise eest tasu ei maksta.

(3) Anatoomilise õppematerjali hankimise, hoidmise ja kasutamise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

§ 27. Elundite ning kudede õppe- ja teadustöökasutamise tingimused

(1) Isikuandmeteta säilitatud patoanatomilise lahangu, uuringu, kohtuarstliku lahangu või ekspertiisi käigus eemaldatud elundeid ja koelist materjali võib kasutada õppe- ja teadustöös ilma surnu omaste või tema seadusliku esindaja nõusolekuta.

(2) Isikuandmetega säilitatud patoanatomilise lahangu, uuringu, kohtuarstliku lahangu või ekspertiisi käigus eemaldatud elundeid ja koelist materjali võib kasutada õppe- ja teadustöös ainult surnu omaste või tema seadusliku esindaja nõusolekul.

6. peatükk FINANTSEERIMINE

§ 28. Patoanatomilise lahangu kulud

(1) Patoanatomilise lahangu kulud tasutakse Eesti Haigekassa eelarvest Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 21.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(2) Patoanatomilise lahangu kulud, mis on tehtud käesoleva seaduse § 14 lõikes 4 sätestatud juhul, katab patoanatomilist lahangu taotlenud isik ravikindlustuse seaduse alusel kehtestatud korras nimetatud piirhinna määras.

(3) Kui käesoleva seaduse § 14 lõikes 4 nimetatud isikute taotletud juhul tuvastatakse esialgsest surma põhjustest, mis on dokumenteeritud isiku tervishoiuteenuse osutamist tõendavates dokumentides, muu surma põhjus, katab patoanatomilise lahangu kulud Eesti Haigekassa ravikindlustuse seaduse alusel kehtestatud korras.

(4) Kui patoanatomilise lahangu käigus tuvastatakse, et isiku surm on saanud kuriteo tagajärjel ning lahangu viiakse lõpuni kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud korras, kaetakse patoanatomilise lahangu kulud nagu kohtuarstliku ekspertiisi kulud. Kuni patoanatomilise lahangu katkestamiseni tehtud lahangu kulud tasutakse Eesti Haigekassa eelarvest Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 21.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 29. Kohtuarstliku ekspertiisi ja kohtuarstliku lahangu kulud

(1) Kohtuarstliku ekspertiisi ja kohtuarstliku lahangu kulud kaetakse riigieelarvest Justiitsministeeriumi kaudu.

(2) Kui kohtuarstliku ekspertiisi või kohtuarstliku lahangu käigus tuvastatakse, et isiku surm on saanud haiguse tagajärjel, tasutakse lahangu kulud Eesti Haigekassa eelarvest Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 21.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 30. Surnu vedamise kulud

(1) Surnu vedamisega seotud kulud, mis ei ole reguleeritud käesoleva seaduse alusel, katavad surnu omaksed või teised vedamise tellinud isikud.

(2) Kui surnu veetakse patoanatomilise lahangule käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 sätestatud juhul arsti saatekirja alusel, tasutakse surnu vedamisega seotud kulud Eesti Haigekassa eelarvest Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 21.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(3) Omasteta või avalikus kohas leitud surnu, kelle surm ei ole tingitud välispõhjustest, vedamise oma haldusterritooriumil korraldab kohalik omavalitsus ja vedamise kulud kaetakse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud omasteta või avalikus kohas leitud surnu elukoht rahvastikuregistri järgi on teises kohaliku omavalitsuse üksuses, siis surnu vedamist korraldanud kohaliku omavalitsuse üksus esitab vedamise kulude arve surnu elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele tasumiseks.

(5) Kui omasteta või avalikus kohas leitud surnu kohta puudub rahvastikuregistris elukoha aadress, siis surnu vedamise kui kohaliku omavalitsuse üksuse täidetava riikliku ülesande kulud hüvitatakse kohalikule omavalitsusele riigieelarvest [valdkonna eest vastutava ministri](#) poolt kehtestatud korras.
[RT I, 28.12.2010, 6- jõust. 01.01.2011]

(6) Surnu kohtuekspertiisi või kohtuarstlikule lahangule vedamise korraldab politsei ja selleks vajaminevad vahendid nähakse ette Siseministeeriumi eelarves.

(7) Liiklusõnnetuse sündmuskohal toimub surnu vedamine liiklusseaduses kehtestatud korras.

§ 31. Surnukeha ning elundite ja kudede õppe- ja teadustöös kasutamise seotud kulud

Surnukeha ning elundite ja kudede õppe- ja teadustöös kasutamise seotud kulud kaetakse Tartu Ülikooli eelarvest.

7. peatükk SURMA PÕHJUSTE KOHTA ANDMETE KOGUMINE

§ 32. Surma põhjuste register

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

(1) Surma põhjuste register on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mida peetakse Eestis surnud ja väljaspool Eestit surnud Eesti kodanike ning Eestis pikaajalise elaniku elamisluba ja alalist elamisõigust omanud isikute surma põhjuste registreerimiseks, riikliku sotsiaalpoliitika väljatöötamiseks, rahvastiku koostise ja tervise seisundi hindamiseks ning sotsiaal- ja tervisevaldkonna ennetustegevuse planeerimiseks.

(2) Surma põhjuste registrile esitavad andmeid käesolevas seaduses nimetatud tervishoiuteenuse osutajad ja riiklikud ekspertiisiasutused. Väljaspool Eestit surnud Eesti kodaniku või Eestis pikaajalise elaniku elamisluba või alalist elamisõigust omanud isiku kohta esitab andmed Välisministeerium, kui Välisministeeriumi on nendest teavitatud konsulaarsuhete Viini konventsiooni alusel.

(3) Surma põhjuste registrile esitatakse andmeid tervise infosüsteemi vahendusel või objektiivsetel põhjustel paberil.

(4) Surma põhjuste registris töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) surnud isiku üldandmed, sealhulgas surnult sündinud ja kuni kuue päeva vanuses surnud lapse bioloogilise ema isikuandmed;
- 2) surnu terviseandmed, sealhulgas surnult sündinud ja kuni kuue päeva vanuses surnud lapse bioloogilise ema terviseandmed;
- 3) surmaeg ja -koht;
- 4) surma põhjus;
- 5) välispõhjustest tingitud surma asjaolud;
- 6) andmete esitaja.

(5) Surma põhjuste registri asutab ja selle põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega, milles sätestatakse:

- 1) volitatud töötaja;
- 2) vastutava ja volitatud töötaja ülesanded;
- 3) kogutavate andmete täpsem koosseis ja edastamise kord;
- 4) andmetele juurdepääsu ja nende väljastamise kord;
- 5) andmete õigsuse tagamise kord;
- 6) muud korralduslikud küsimused.

(6) Surma põhjuste registri vastutav töötaja on Sotsiaalministeerium.

(7) Registri andmeid säilitatakse tähtajatult.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

8. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

§ 33. Riiklik järelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Tervishoiuteenuse osutajale käesoleva seadusega pandud kohustuste täitmise üle teostab riiklikku järelevalvet Terviseamet, kontrollides:

1) perearstide poolt isiku surma fakti ja surma põhjuse tuvastamise nõuetest kinnipidamist ning surmateatise väljaandmise tingimustest kinnipidamist ning surnu omaste, tema seadusliku esindaja, kohaliku omavalitsuse, Välisministeeriumi, uurimisasutuse või prokuratuuri teavitamise kohustuse täitmist;

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

2) tervishoiuteenuse osutajate poolt surmateatise väljaandmise tingimustest kinnipidamist ning surnu omaste, tema seadusliku esindaja, kohaliku omavalitsuse, Välisministeeriumi, uurimisasutuse või prokuratuuri teavitamise kohta kehtivate erinõuete järgimist vastavalt tervishoiuteenuste korraldamise seadusele.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 34. Järelevalve teostaja pädevus

[Kehtetu -RT I, 29.06.2012, 4- jõust. 01.01.2013]

§ 35. Riikliku järelevalve erimeetmed

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Korraldusorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korraldusseaduse §-des 30, 31, 32 ja 50 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korraldusseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 36. Järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutus

[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 37. Sunniraha määr

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 640 eurot.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 38. Ettekirjutuse vaidlustamine

[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

9. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 39. Surma põhjusi käsitlevate andmete üleandmine Sotsiaalministeeriumile

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist Statistikaameti poolt kogutud surma põhjusi käsitlevad andmed antakse üle Sotsiaalministeeriumile 2007. aasta 1. jaanuariks.

(1¹) 2006. aasta 1. jaanuarist kuni 2008. aasta 1. jaanuarini Statistikaameti poolt kogutud surma põhjusi käsitlevad andmed antakse üle Sotsiaalministeeriumile 2009. aasta 1. jaanuariks.

[RT I 2008, 27, 178- jõust. 10.07.2008]

(2) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹ nimetatud andmete üleandmisel ei kohaldata riikliku statistika seaduse §-s 9 sätestatud andmete edastamisele ja avaldamisele kehtestatud nõudeid.

[RT I 2008, 27, 178- jõust. 10.07.2008]

§ 39¹. Üleminekusäte

Käesoleva seaduse §-des 8 ja 8¹ sätestatud teatiste elektrooniline andmevahetus tuleb tagada hiljemalt 2019. aasta 1. juuliks.

[RT I, 30.12.2017, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 40.–§ 42.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 43. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 32 jõustub 2007. aasta 1. jaanuaril.